

کنترل محرکه های الکتریکی

فصل ۲:

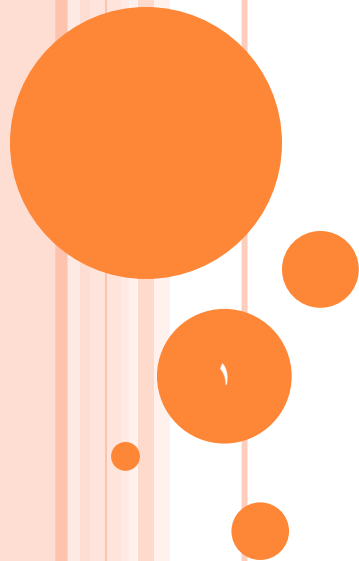
موتورهای الکتریکی در سیستم های محرکه

دانشگاه آزاد اسلامی واحد شبستر

دانشکده فنی

گروه برق

حسن علیپور

ساختار نمونه محرکه های الکتریکی

❖ اجزا اصلی یک محرکه الکتریکی با قابلیت کنترل سرعت:

۱. موتور الکتریکی
۲. مبدل الکترونیک قدرت
۳. حسگرهای الکتریکی و حرکتی
۴. کنترل کننده محرکه
۵. واسطه های فرمان

ساختار نمونه محرکه های الکتریکی

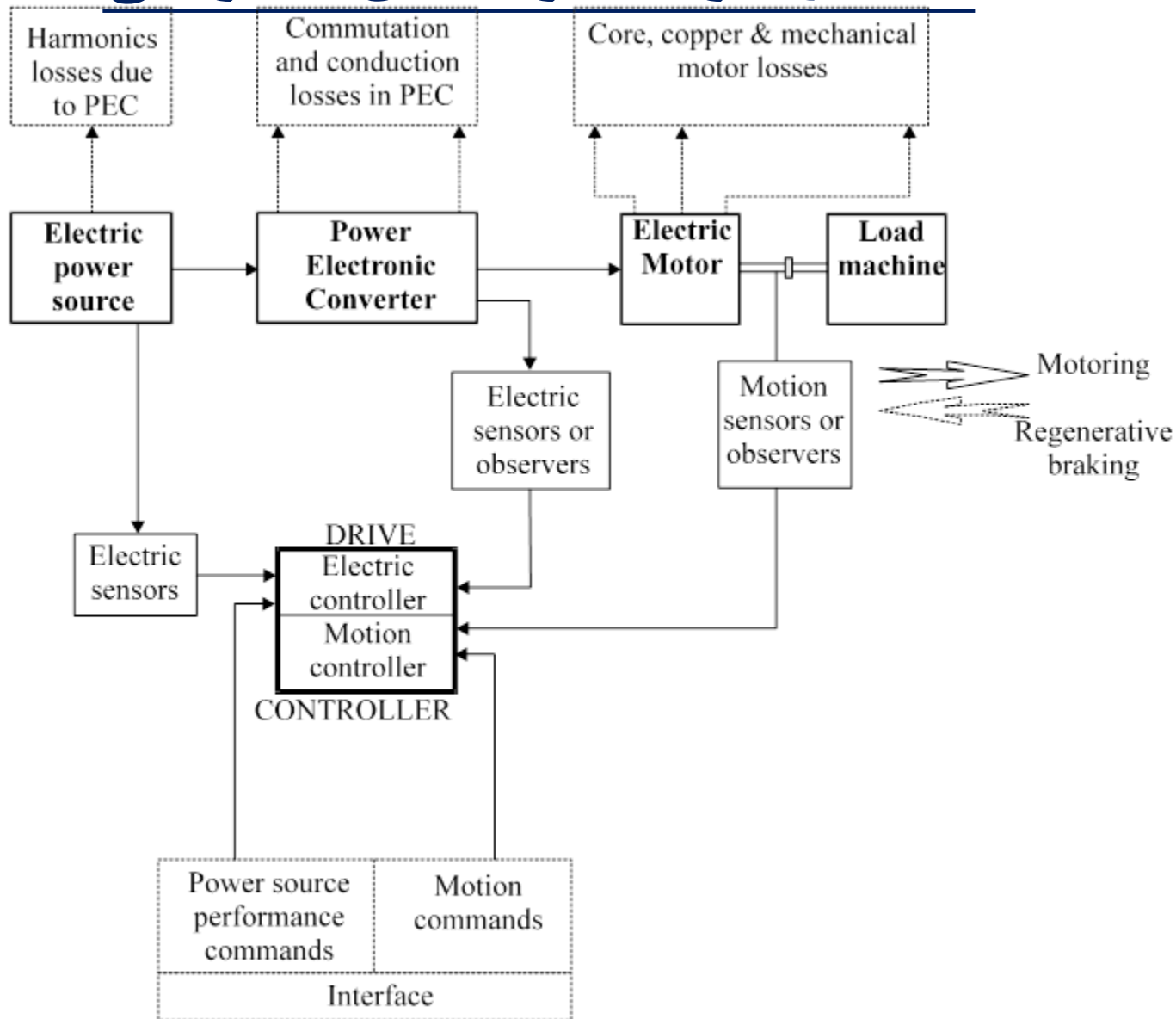

Figure 2.1. Electric drive basic topology

موتورهای محرکه های الکتریکی

❖ مشخصه ایده آل **گشتاور-سرعت** در کنترل حرکت، **یک خط مستقیم** با **شیب منفی** است. به دلیل وجود این مشخصه در ماشین های dc و استفاده آسان از منابع dc متغیر در گستره کنترل سرعت، تا سال ۱۹۶۰ استفاده از موتورهای dc جاروبک دار بسیار رایج بود.

❖ از آن زمان به بعد با توسعه مبدل های الکترونیک قدرت در تولید ولتاژهای ac با **دامنه و فرکانس متغیر** و خطی سازی منحنی گشتاور-سرعت موتورهای ac توسط **روش های کنترلی** مناسب (نظیر کنترل برداری)، موتورهای ac در سیستم های محرکه الکتریکی رشد کردند.

موتورهای DC جاروبک دار

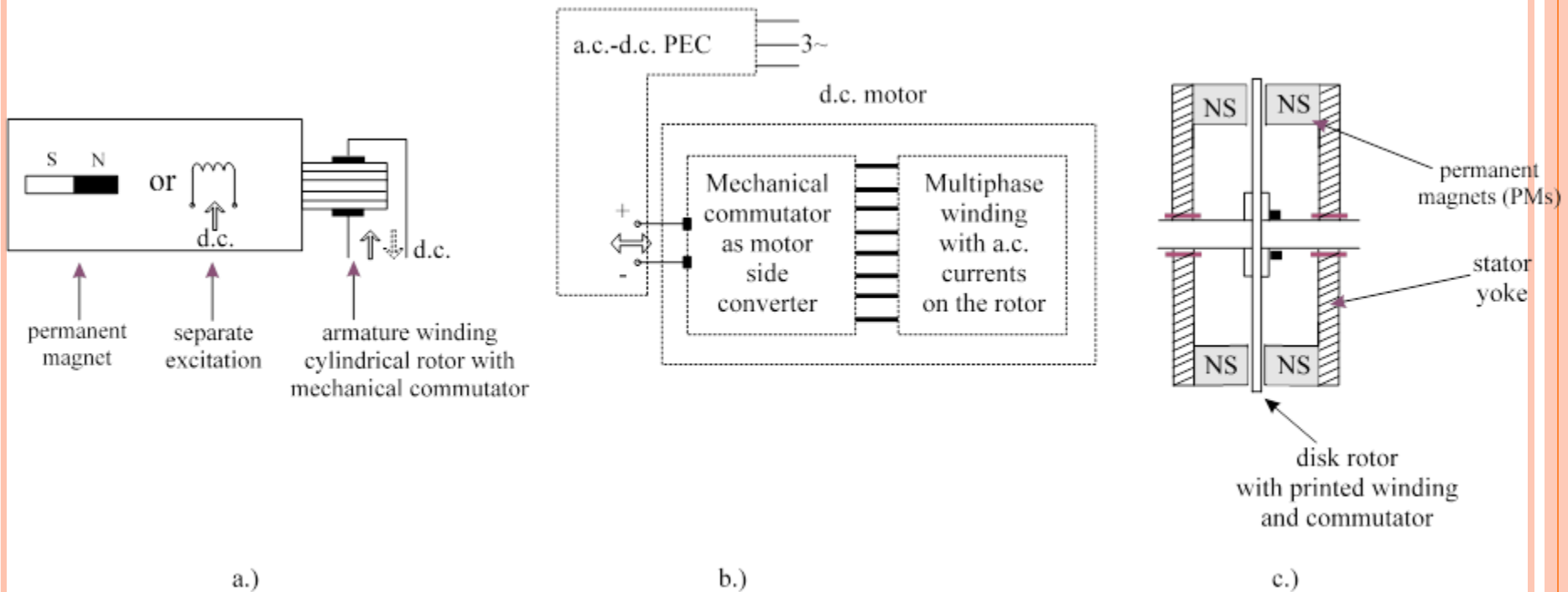

Figure 2.2. DC brush motor;
 a) with cylindrical rotor (radial flux),
 b) equivalence of DC motor to AC motor plus motor side power converter,
 c) with PMs and disk rotor (axial flux).

مشکلات موتورهای DC جاروبک دار

- ❖ این موتورها دارای محدودیت های جدی جریان کوموتاسیون و سرعت می باشند.
- ❖ مقدار توان در سرعت 1000rpm به مقدار ۱ تا ۲ مگاوات محدود می شود.
- ❖ امکان استفاده در محیطهای شیمیایی و با قابلیت انفجار وجود ندارد.
- ❖ مبدل مورد نیاز جهت عملکرد موتور در چهار ربع از نظر قیمت و پیچیدگی ساختار با مبدل موتور ac قابل مقایسه است.

موتورهای AC القایی

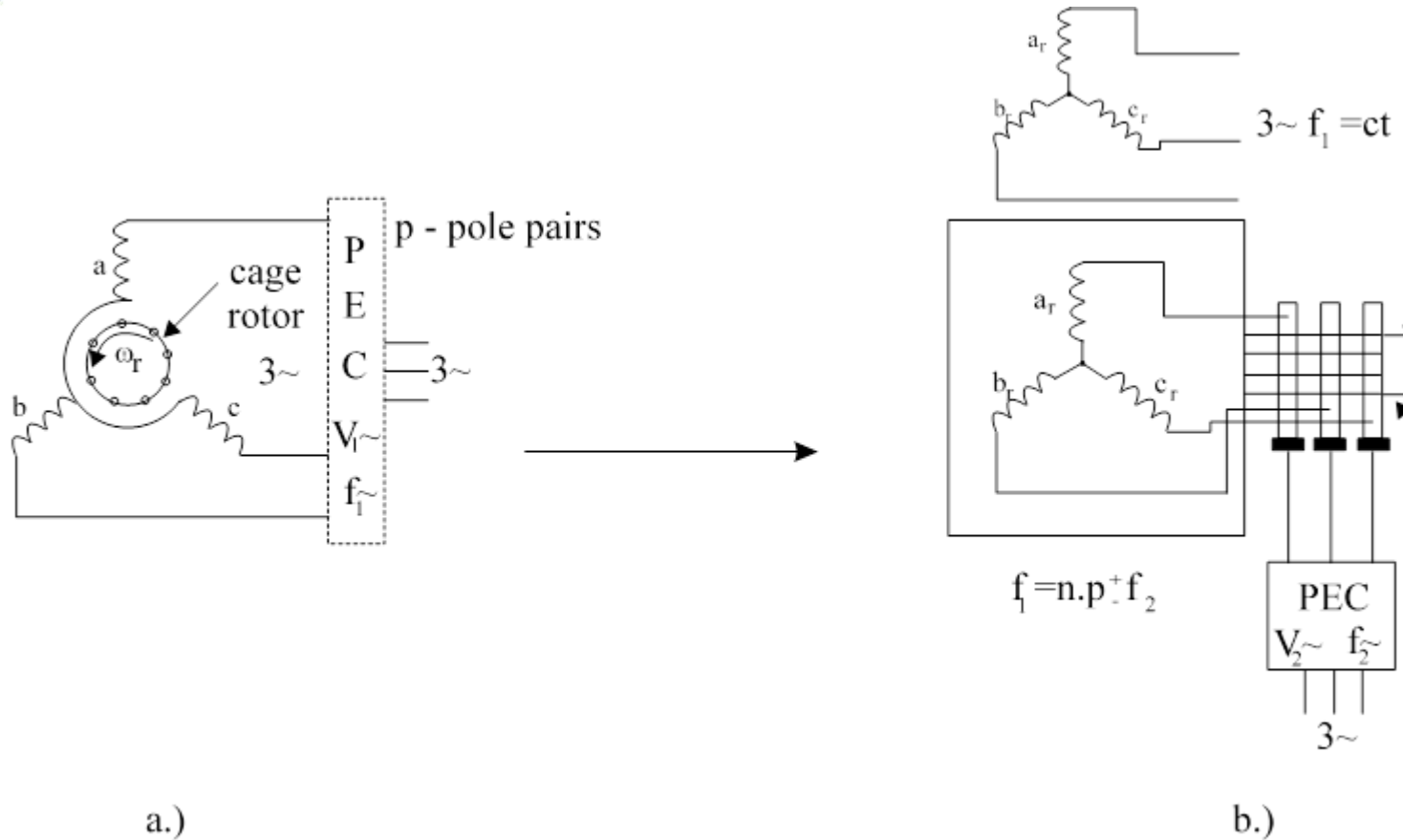

Figure 2.3. Three phase induction motor;
a) with a cage rotor and PEC in the stator,
b) with slip - rings wound rotor and PEC on the rotor

موتورهای AC سنکرون

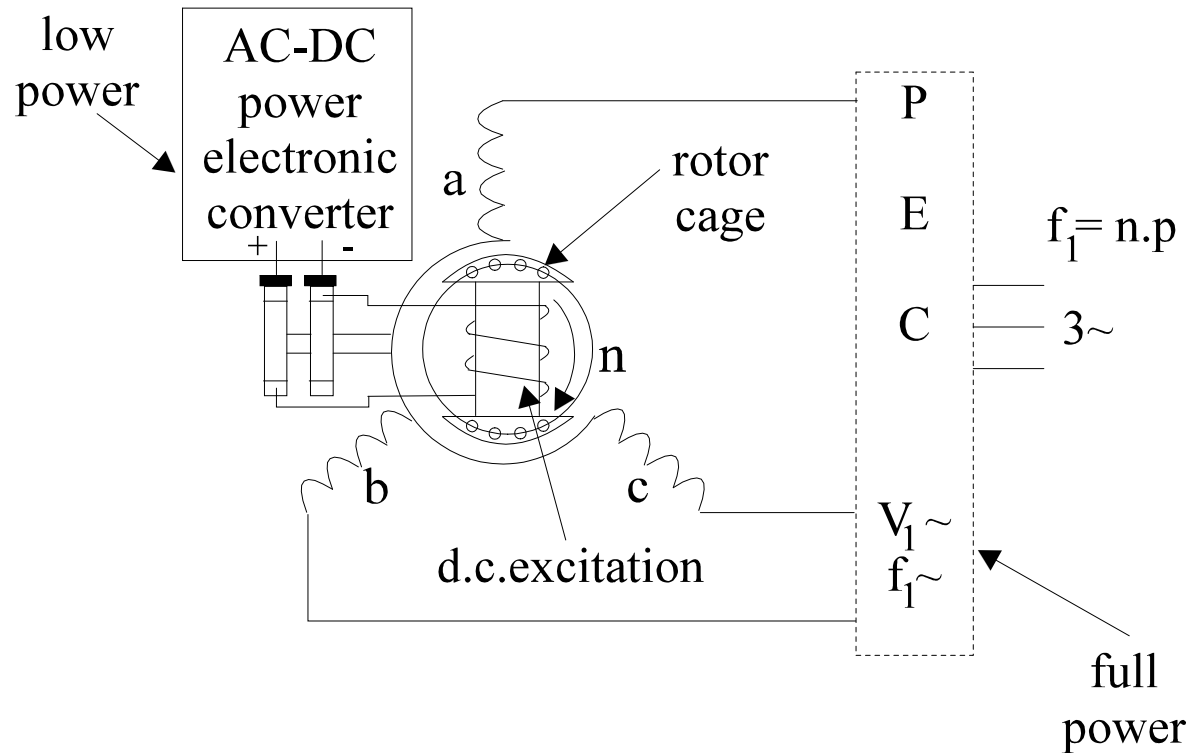

Figure 2.4. Conventional salient pole rotor synchronous motor fed through a full power PEC in the stator

در این محرکه ها از یک مبدل در استاتور و یک مبدل توان پایین (۱ تا ۵٪ توان نامی) برای تغذیه روتور استفاده می شود.

در توانهای بالاتر از ۲MW استفاده از موتور سنکرون رایجتر از القایی است. چرا؟

❖ دلیل این موضوع در کنترل ساده تر توان راکتیو از طریق تحریک در موتور سنکرون و تجهیزات کمتر برای مبدل می باشد.

❖ بنابراین در یک سرعت و توان مشخص مبدل ماشین سنکرون پیچیدگی کمتری داشته و همچنین هزینه کلی مربوط به محرکه آن ارزانتر از هزینه محرکه القایی می باشد.

❖ البته بازدهی موتورهای سنکرون در توان بالاتر از ۲MW بالاتر از موتورهای القایی روتور قفسی هم توان می باشد.

موتورهای AC رلوکتانسی

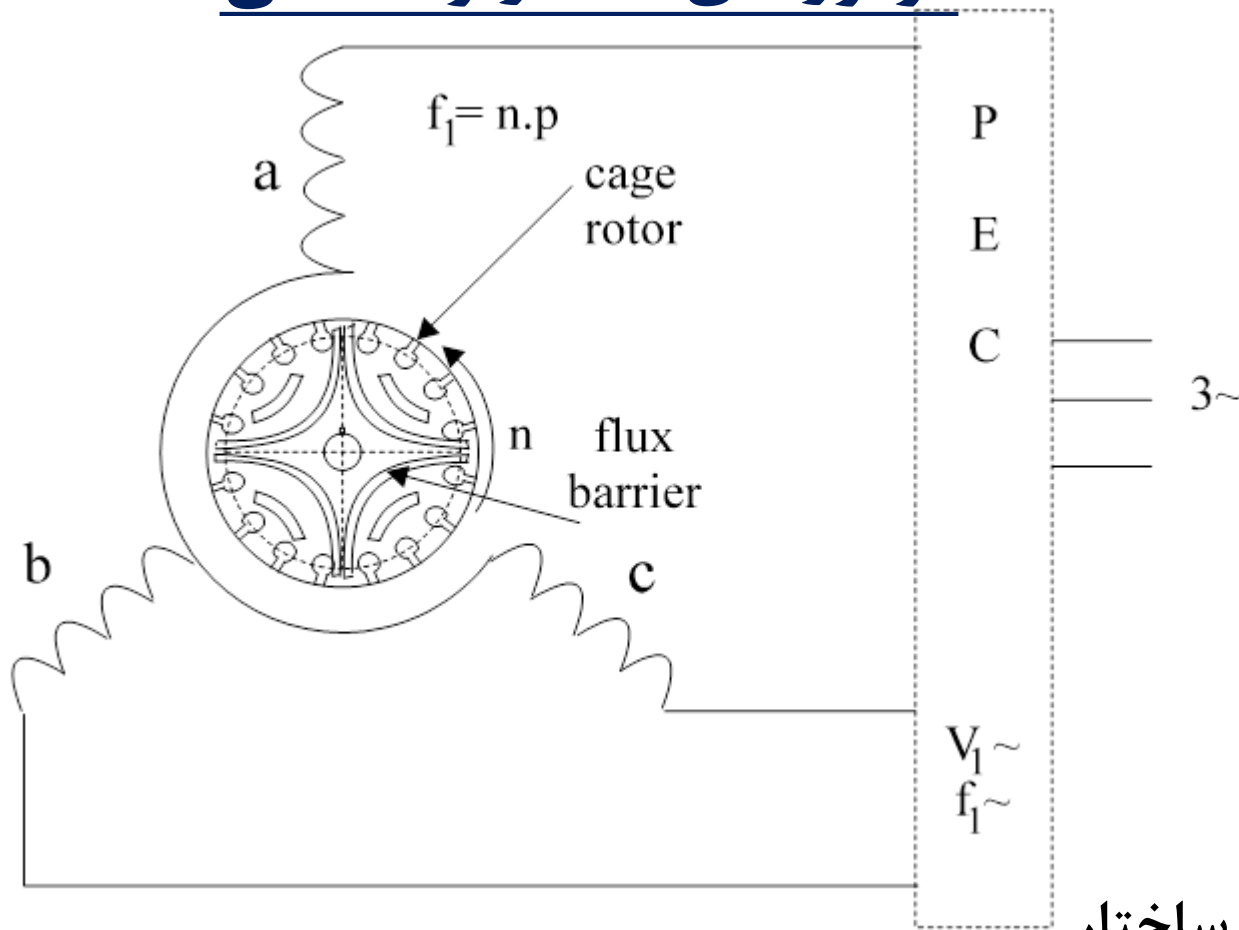

Figure 2.5. Conventional reluctance synchronous motor fed through a full power PEC in the stator

- معرفی ساختار
- مشکلات: ضریب توان پایین، چگالی گشتاور نه چندان زیاد، نیاز به تغذیه با مبدل قویتر (۱۵ تا ۲۰٪ بالای توان نامی)

موتورهای وابسته به مبدل الکترونیک قدرت

- ❖ کارکرد این موتورها بدون مبدل امکان پذیر نیست.
- ❖ در حالت کلی، این موتورها جهت کاهش نوسان گشتاور و داشتن قابلیت خود راه اندازی از هر موقعیت اولیه، ساختار چندفاز دارند.
- ❖ کنترل این موتورها معمولاً بستگی به موقعیت دارد.
- ❖ معمولاً دارای ساختار مغناطیسی با برجستگی رلوکتانسی و یا آهن ربای دائم می باشند.

موتورهای سنکرون آهنربای دائم

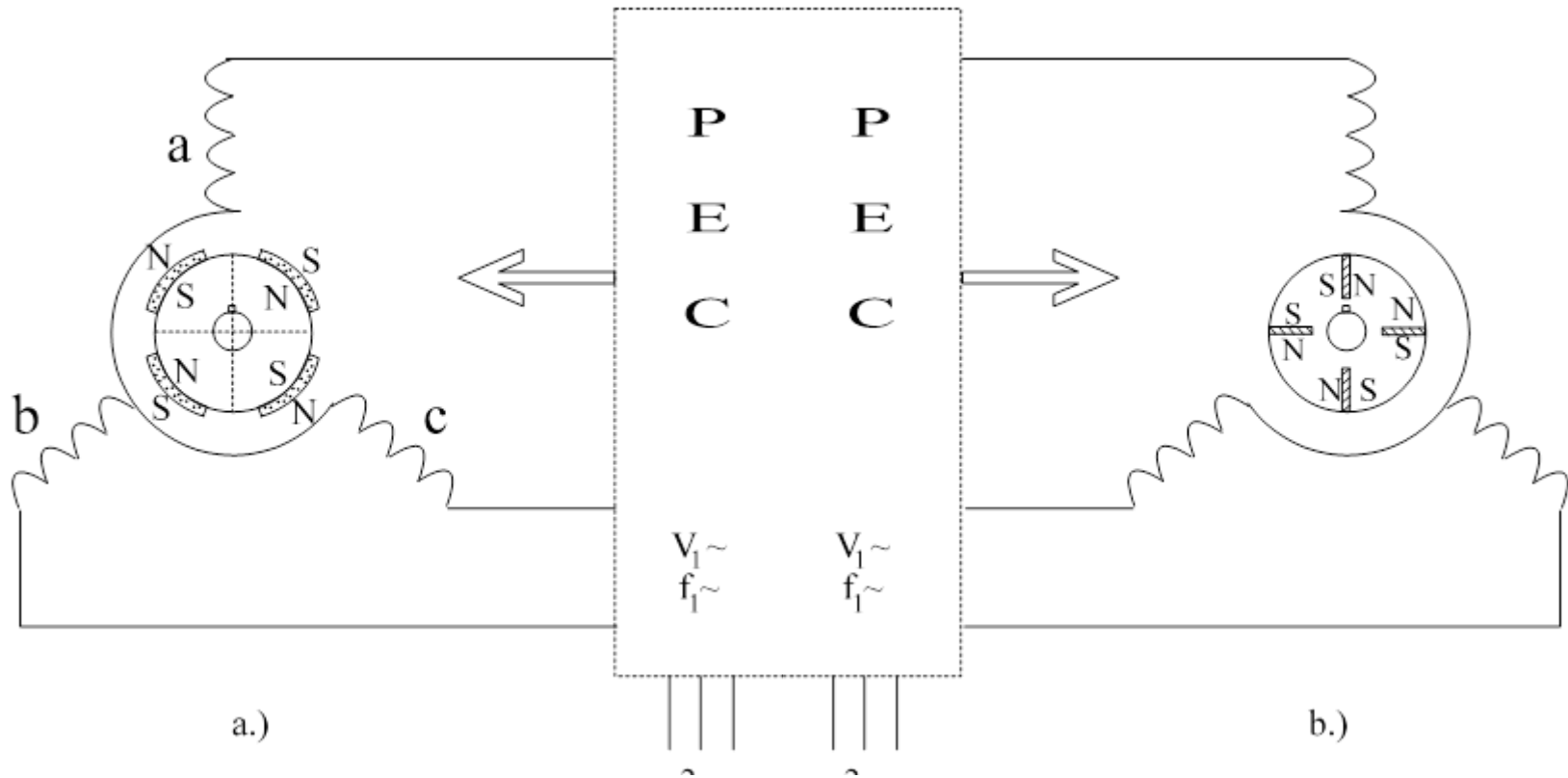

Figure 2.6. PM synchronous motor (PM - SM)

- a) pole magnet rotors,
- b) inter-pole magnet rotors

موتورهای سنکرون PM و BLDC

❖ در صورتی که کنترل جریان به صورت شکل موج مستطیلی تک جهت انجام شود، سیم بندی های استاتور می تواند به صورت متمرکز باشد.

❖ البته در کنترل این موتورها نیاز به حسگرهای موقعیت روتور خواهد بود.

موتورهای سویچ رلوکتانسی

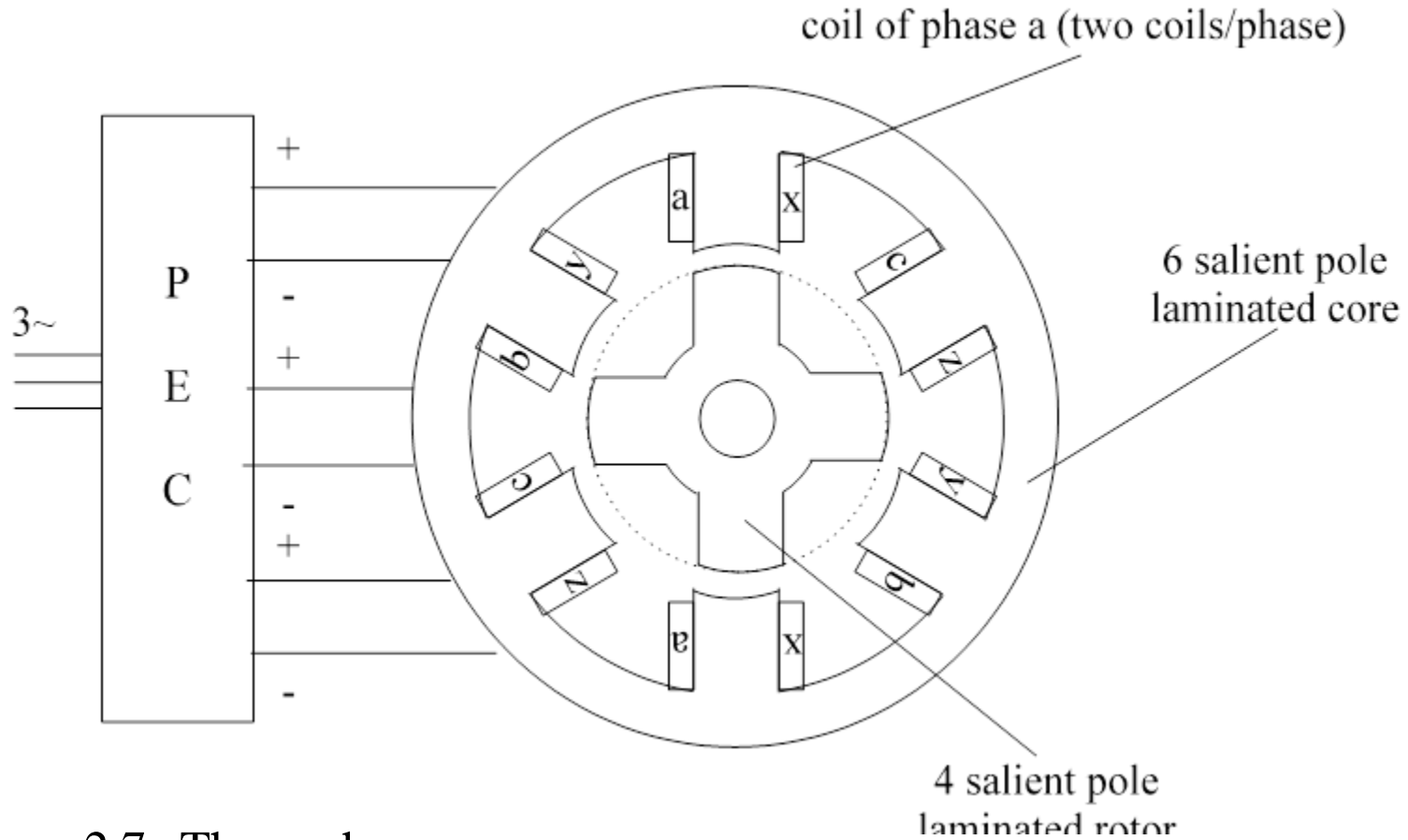

Figure 2.7. Three phase switched reluctance 6/4 motor (SRM) - PEC dependent

موتورهای سویچ رلوکتانسی نام تجاری موتورهای پله ای قدرت با کنترل پیوسته موقعیت می باشند.

خلاصه مطالب

Table 2.1. Electric motors for drives

Motor type	Singly salient	Non salient	Doubly salient	Unipolar current	Bipolar current	Conventional (caged rotor)	Converter dependent (cageless rotor)
DC brush	X			X			X
Induction		X			X	X	
Excited synchronous	X	X			X	X	X
Reluctance Synchronous	X				X	X	X
PM synchronous	X	X			X		X
Switched reluctance			X	X			X
Stepper motor			X	X	X		X